

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 220/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. októbra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť M. Z., bytom T., t. č. vo väzbe L., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2, čl. 13 a čl. 53 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Ústavom na výkon väzby L., Okresnou prokuratúrou T. a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Z. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 2. septembra 2005 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 6. septembra 2006, označeným ako sťažnosť a doplneniami zo 4. septembra 2005, 5. septembra 2005, 9. septembra 2005 a z 22. septembra 2005 doručenými ústavnému súdu 7., resp. 14. septembra 2005 a 28. septembra 2005 M. Z., bytom T., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), namieta porušenie základných práv podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 2, čl. 13 a čl. 53

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Ústavom na výkon väzby L. (ďalej len „Ústav v L.“), Okresnou prokuratúrou T. (ďalej len „okresná prokuratúra“) a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“).

Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru, a to tak zo strany Ústavu v L., ako aj okresnej prokuratúry a generálnej prokuratúry. Ďalej požaduje, aby ústavný súd uložil Ústavu v L. a generálnej prokuratúre zverejniť výrok nálezu v denníku Sme, resp. v denníku Nový čas spolu s ospravedlnením sťažovateľovi. Žiada tiež o vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd uložil generálnej prokuratúre iniciovať odročenie hlavného pojednávania, ktoré sa má konať na Krajskom súde v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v trestnej veci sťažovateľa pod sp. zn. 1 T 13/02 dňa 13. septembra 2005, ako aj iniciovanie opravného prostriedku v trestnej veci sťažovateľa pre porušovanie jeho obhajobných práv od prípravného konania do vydania nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 256/03-143 z 29. septembra 2004 zo strany ústavu, keďže generálna prokuratúra tak dosiaľ neurobila.

Zo sťažnosti vyplýva, že voči sťažovateľovi ako obžalovanému sa vedie trestné konanie, ktoré je tohto času v štádiu súdneho konania na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 13/02. Sťažovateľ je vo väzbe. V čase, keď väzbu vykonával v Ústave na výkon väzby N. (ďalej len „Ústav v N.“), neboli mu dávané k dispozícii všetky právne normy, ktoré požadoval a ktoré potreboval pre svoju obhajobu. Obrátil sa na ústavný súd, ktorý nálezom č. k. III. ÚS 256/03-143 z 29. septembra 2004 vyhovel jeho sťažnosti a uložil Ústavu v N. povinnosť zabezpečiť sťažovateľovi Zbierku zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“). Akonáhle bol tento nález Ústavu v N. doručený, bol sťažovateľ premiestnený a nachádza sa teraz v Ústave v L. Sťažovateľ je toho názoru, že bol premiestnený preto, aby sa Ústav v N. vyhol povinnosti uloženej ústavným súdom. Ďalej sťažovateľ veľmi podrobne popisuje, že ani v Ústave v L. sa mu neposkytovali právne predpisy, ktorých sa domáhal. Neúspešné boli všetky jeho žiadosti a sťažnosti v tomto smere.

Zo spisu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 256/03 vyplývajú tieto relevantné skutočnosti:

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 256/03-110 zo 17. júna 2004 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie práva na primeraný čas a možnosti na prípravu obhajoby a práva na osobnú obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy Ústavom v N. počas výkonu väzby v jeho trestnej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 13/02. Zároveň bola odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť tá časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na primeraný čas a možnosti na prípravu obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru a práva na osobnú obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru v trestnej veci vedenej na krajskom súde po sp. zn. 1 T 13/02 zo strany Ústavu v N. Z odôvodnenia týchto výrokov uznesenia vyplýva, že obhajoba práva podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) dohovoru v týchto špeciálnych prípadoch podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok Deweer z 27. februára 1980, séria A, č. 35, str. 30, ods. 56) je súčasťou práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom preskúmanie, či došlo k porušeniu týchto práv, je možné realizovať až po právoplatnom skončení konania vedeného pod sp. zn. 1 T 13/02, pretože sťažovateľ má možnosť v priebehu celého konania namietat porušenie týchto práv pred všeobecným súdom. Naproti tomu vo vzťahu k namietanému porušeniu obhajobných práv podľa čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že Ústav v N. odmietal aj napriek opakovaným sťažnostiam sťažovateľa zabezpečiť mu prístup k právnym predpisom uverejneným v Zbierke zákonov, prijal sťažnosť na ďalšie konanie, lebo podľa čl. 50 ods. 3 ústavy o namietanom porušení práva na obhajobu možno rozhodovať aj samostatne, teda nie v spojení s iným právom, ktorého porušenie sa namieta. Pri posudzovaní prijateľnosti sťažnosti vzal ústavný súd do úvahy skutočnosť, že Ústav v N. nie je orgánom činným v trestnom konaní, a preto v danom prípade nemožno očakávať zjednanie nápravy orgánmi činnými v trestnom konaní. Hoci sťažovateľ nevyčerpal všetky právne prostriedky nápravy, ktoré mu zákon poskytuje, ústavný súd dospel k názoru, že predsa treba túto časť sťažnosti prijať z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 256/03-143 z 29. septembra 2004 vyplýva, že ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na primeraný čas a možnosti na prípravu obhajoby a práva na osobnú obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy zo strany Ústavu v N. počas výkonu väzby v trestnej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 13/02 nezabezpečením prístupu k právnym predpisom publikovaným v Zbierke zákonov. Zároveň ústavný súd prikázal Ústavu v N. zabezpečiť sťažovateľovi prístup k právnym predpisom publikovaným v Zbierke zákonov.

Zo spisu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 3/05 vyplýva, že uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 3/05-22 z 11. januára 2005 bola odmietnutá pre neprípustnosť časť sťažnosti sťažovateľa smerujúca proti porušeniu jeho práv vyplývajúcich z čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 13 dohovoru Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, Ústavom v N., ako aj Ústav v L. neposkytnutím textov právnych predpisov uverejnených v Zbierke zákonov a vystavením sťažovateľa neľudským a ponižujúcim podmienkam vo výkone väzby. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ nevyčerpal všetky možnosti nápravy, lebo podľa § 17 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov sa mohol obrátiť na riaditeľa ústavu alebo ním povereného príslušníka, čo však neurobil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu pred porušením základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a základných slobôd nerozhoduje iný súd.

Jadrom podanej sťažnosti je namietaná skutočnosť, že Ústav v L. neposkytuje sťažovateľovi odbornú právnu literatúru a právne normy, ktoré sťažovateľ potrebuje použiť v rámci trestného konania, ktoré sa voči nemu vedie a ktoré je v štádiu súdneho konania. Je tomu tak aj napriek tomu, že právoplatným nálezom ústavného súdu už bolo vyslovené porušenie tohto práva Ústavom v N., pričom mu bola uložená aj povinnosť zabezpečiť sťažovateľovi prístup k právnym predpisom uverejneným v Zbierke zákonov.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zdôrazniť, že právo na prístup k právnym predpisom treba považovať za špecifický prípad práva trestne stíhanej osoby na obhajobu v rámci širšej kategórie práva na spravodlivý súdny proces (ktoré treba vnímať aj v kontexte právnej pomoci poskytovanej advokátom, ktorého v trestnom konaní sťažovateľ musí mať, ak je vo väzbe alebo výkone trestu). Ako na to bolo už správne poukázané v uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 256/03-110 zo 17. júna 2004, vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva ide o základné právo, ktoré je súčasťou čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nerešpektovanie tohto práva môže trestne stíhaná osoba namietat' v konaní pred všeobecným súdom. Iba po tom, ako všeobecný súd právoplatne rozhodol, pričom námietku porušenia základného práva neuznal, prichádza do úvahy porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z citovaného uznesenia ústavného súdu zároveň vyplýva, že čl. 50 ods. 3 ústavy

v porovnaní s čl. 6 ods. 1 dohovoru má umožňovať účinnejšiu ochranu sťažovateľom namietaného pochybenia, ktorá spočíva v tom, že nápravy sa možno domáhať v konaní pred ústavným súdom proti ústavu na výkon väzby, teda ešte pred skončením trestného konania, resp. už počas jeho priebehu.

Zo skutkového stavu, ktorý sťažovateľ uvádza, vyplýva, že k náprave ani napriek nálezu ústavného súdu nedošlo. Ústav v N. sa o realizáciu nálezu ani len nepokúsil, pretože sťažovateľ bol premiestnený do Ústavu v L. Ústav v L. právne závery nálezu rovnako nerešpektuje.

Za danej situácie dospel ústavný súd k záveru, že právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa patrí všeobecnému súdu, a to plne v intenciách vyššie uvedenej judikatúry k dohovoru. To zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto bolo potrebné dospieť k názoru, že na konanie a rozhodovanie v tejto veci nie je daná právomoc ústavného súdu. Z rovnakého dôvodu nie je daná právomoc ani na rozhodnutie o dočasnom opatrení.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2005